

DUYGUSAL GELİŞİMİ TAKİP ETME

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

ATA-AÖF

ÇOCUK GELİŞİMİ 2

Yrd. Doç. Dr. Şükrü
ADA

İÇİNDEKİLER

- Giriş
- Duygusal Gelişimi Ölçme Araç ve Gereçleri
- Duygusal Gelişime Uygun Kontrol Listeleri
- Denver Gelişimsel Tarama Testi
- Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA)
- Ankara Gelişimsel Tarama Envanteri (AGTE)
- 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Gelişim Özellikleri

HEDEFLER

- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
- Duygusal gelişimi ölçebilecek araç ve gereçlerini , kontrol listelerini tanıyabilecek,
- Gelişimsel Kontrol Listesini öğrenebilecek,
- Denver Gelişimsel Tarama Testi, Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA) ve Ankara Gelişimsel Tarama Envanteri (AGTE) gibi araçları tanıyabilecek,
- Gelişimsel Kontrol Listesilerini öğrenebileceksiniz.

ÜNİTE

6

GİRİŞ

Bireyin duygusal gelişimi ilk önce kendi duygularını fark etmesi ile gerçekleşir. Duygusal gelişim bireyin başkalarıyla iletişimi ve başkalarına davranımlarıyla ölçülebilen ve gözlenebilen gelişim alanıdır. Bu konuda geliştirilmiş olan “Denver Gelişimsel Tarama Testi”, “Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı”(GEÇDA), “Ankara Gelişimsel Tarama Envanteri (AGTE)”, “Gelişimsel Kontrol Listesi” duygusal gelişimi takip etme açısından en önemli tanıma araçlarıdır.

Duygusal gelişim özellikleri ve duygusal gelişimi etkileyen faktörlerin bilinmesi; geliştirici çalışmalar ve uygun davranışlar gösterme açısından önemlidir.

Duygusal gelişimin diğer gelişim alanlarıyla olan yakın ilişkisinin ortaya konulması diğer gelişim alanlarının çocuğun duygusal gelişimine ne gibi katkılar sağlayacağını bilmesine yardımcı olabilecektir.

DUYGUSAL GELİŞİMİ ÖLÇME ARAÇ VE GEREÇLERİ

Duygusal Gelişime Uygun Kontrol Listeleri

Çocukların duygusal gelişime uygun araç-gereçler:

- Çeşitli toplar
- Fasulye torbaları
- Atlama ipleri
- Çıngıraklar
- Müzik kutuları
- Araba ya da kamyon tekerleri
- Ses çıkaran tahta ve plastik oyuncaklar
- Çemberler
- Hareketli oyuncaklar
- Bez oyuncaklar
- Boş kutular
- Diş kaşıma halkaları
- Büyük renkli küpler
- Bahçe oyuncakları
- Jimnastik minderleri
- Basit bloklar
- İtmeli-çekmeli ses çıkaran oyuncaklar
- Çocuk şiiri ve resimli hayvanlar
- Boş tahta ve mukavva kutular
- Tahta, bez veya plastik hayvanlar
- Kum havuzu ve kum oyuncaklar
- Plastik oyuncak tabak, çay takımları
- Küçük bebekler
- Oyuncak ve gerçek telefonlar
- Müzik aletler: zil, tef, davul

Duygusal gelişim
çeşitli kontrol
listeleri ile
ölçülebilmektedir.

Boncuklar ve ip
Sabunla balonlar yapma
6-8 parçalık basit yapbozlar
İtmeli-çekmeli araçlar
Parmak boyası
Bağlama oyuncaklar
Resimli lottolar
Düğmeli-fermuarlı giysileri olan giydirilecek bebekler
Basit bilmeceler ve tahmin oyunları
Öykü kitapları ve masallar
El kuklaları
Tornetler
Yapboz oyuncakları
Kolaj çalışması, artık kâğıt ve kumaş parçaları
Keskin olmayan makas ve kâğıtlar
Küçük ev hayvanları
Basit resim, harf ve sayı oyunları
Küçük bakım istemeyen bitkiler
Büyük bebek arabaları
Büyük arabalar
Halka atma ve top oyunları (<http://www.oncekuloncesi.com/geli-im-kontrol-listeleri-3-4-ya-t65902.html>).

Çocukların duygusal gelişime uygun araç-gereçlerin kullanılması uzun süreli eğitim, eğitilen ya da öğrenenin yaptığı işi isteyerek, severek mutlu bir ortamda uygulamasıyla gerçekleşir. Çocuk, oyunda öğrenmeyi öğrenir, kendini tanır, yaşamın gereklerini kavrar özgüvenini geliştirir.

Aynı şekilde çocuğun bulunduğu evrenin gerektirdiği becerilerin gelişimi için çeşitli niteliklerde oyun araç-gereçlerine ihtiyaç vardır. Bu, çocuğun duygusal gelişiminde son derece önemlidir. Çocuğun araç-gereçleri, belli bir amaca yönelik, onun gelişim düzeyine uygun ve ileri aşamalara hızlandırıcı olmalıdır. Bununla birlikte çocuğun zamanını geçirebileceği araç gereçleri seçerken ve yaparken aşağıda belirtilen noktalar önemle göz önünde tutulmalıdır.

Araç-gereçler sade, ayrıntıları az, iyi zımparalanmış, sivri köşeleri yuvarlatılmış, pürüzü, çatlağı olmayan gereçlerden olmalı, sivri, keskin ve kesici yanları olmamalıdır.

Araç-gereçler çocuğun yaş- gelişim-ilgi-gereksinimlerine uygun olmalı; boyuna uygun boyutlarda ve kullanışlı olmalıdır.

Biçimi ve boyutları kullanılacağı amaç ve oyun sahasına uygun olmalıdır.

Çocuk, araç-gereçleri gördüğünde yapısal özelliklerini ve kullanılışını kolayca kavrayabilmeli, çalıştırabilmelidir.

Dayanıklı, sağlam, bakım-tutum ve temizliği kolay olmalıdır.

Hava koşullarına ve uzun süreli kullanılmaya elverişli olup çok yönlü kullanılabilirdir.

Yanıcı, patlayıcı nitelikte olmamalı, eğer boyanırsa kolay çıkmayacak, parlak, canlı renklerde, zehirsiz ya da vernikle boyanmış olabilir.

Denver II sağlıklı görünümdeki çocuklarda olası gelişimsel sorunları saptamak amacı ile kullanılır.

Göze hoş görünmeli, dengeli orantılı, zevkli ve uyumlu renklerle boyanmış olmalıdır.

Ele hoş gelmeli, dokunma duyusunu etkilemelidir.

Birden çok çocuğun oynayabileceği nitelikte olmalı, paylaşma duygusunu geliştirici olmalıdır.

Çocuğun merakını, ilgisini, el becerilerini, girişimciliğini, yaratıcılığını, hayal gücünü etkilemeli, sorunlara çözümler bulmasını ve çok yönlü kullanabilme olanaklarını yaratmalıdır.

Araç gereçler duygusal gelişimin yanında çocuğun dil gelişimini, okuma yazma ve matematik öncesi kavramlarını geliştirici nitelikte olmalıdır.

Çocuğun özgürce oynamasını sağlamasının yanında, gözlem, deneyim, keşfetme isteğini uyarmalı ve sosyal ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunacak nitelikte de olmalıdır.

Resim 1. http://www.okyanuskoleji.k12.tr/resimler/sayfa_icerik/egitim_okyanusu/sinif-ici-10.png

Denver II Gelişimsel Tarama Testi

Denver II, 0-6 yaş çocuklarının gelişimsel değerlendirilmesinde kullanılan bir tarama testidir. Testin adı ilk kez 1967 yılında Frankenburg ve Dodds tarafından yayınlanmış, dünyada 50'den çok ülkede standardize edilmiş ve uygulamaya konmuştur.

1980 yılında Türk çocuklarına Ankara standardizasyonu Prof. Dr. Kalbiye Yalaz ve Prof. Dr. Shirley Epir (Hacettepe Tıp Fakültesi) tarafından yapılarak kullanıma sunulmuştur. Frankenburg ve Dodds tarafından 1990 yılında yeniden gözden geçirilerek özellikle dil alanında eklenen yeni maddeleri ve farklı puanlama sistemiyle geliştirilmiş, Denver II adı ile yayınlanmıştır. Denver II 1996 yılında Prof. Dr. Kalbiye Yalaz ve Prof. Dr. Banu Anlar'ın Ankara standardizasyonu ve eğitim programı yeniden ülke çapında kullanıma sunulmuştur. 2008 yılında Türkiye'de Prof. Dr. Kalbiye YALAZ, Prof.Dr. Banu ANLAR ve Birgül BAYOĞLU tarafından yeniden gözden geçirilmiştir.

DENVER II sağlıklı görünümdeki çocuklarda olası gelişimsel sorunları saptamak amacı ile kullanılır.

Üç temel alanda değerlidir:

Sağlıklı gözükken çocukları olası sorunları yönünden tarar.

Gelişimsel gerilik olduğundan kuşku edilen işlevleri nesnel şekilde saptama olanağı verir.

Riskli bebekleri (örneğin doğum öncesi sorunlar, düşük doğum ağırlıklı ya da erken doğmuş, çoğul gebelikler, ailede gelişimsel sorunu olanlar, yardımcı üreme teknikleri ile doğan bebekler vb.) izlemede kullanılır.

Resim 2. http://www.oyunterapileridernegi.org/uploads/6/4/5/5/6455557/3154342_orig.jpg

Denver II Testi klinik değerlendirme, özel eğitim ve okul öncesi Kurumlarda çocuğu tanıma amaçlı kullanılmaktadır.

Test kısa süreli bir eğitimden sonra öğrenilebilmesi her çocukta 5- 15 dakikalık bir sürede uygulanabilmesi doktor, psikolog, psikolojik danışman gelişim uzmanı, sosyal çalışmacı ve test eğitimini alan, sağlık ve eğitimle ilgili her meslek gruplarınca uygulanabilmektedir. Kapsadığı kişisel-sosyal, ince motor, dil ve kaba motor alanlarda çocuğun kendi yaş grubundaki diğer çocuklarla karşılaştırılarak hangi yüzdalik diliminde olduğunu göstermesi diğer birçok gelişimsel tarama testine göre daha kolay uygulanma yararlanma özelliği taşımaktadır.

Normal gelişimi olan çocukların yaşamları boyunca 0-6 ay arasında bir kez mutlaka olmak üzere, 12-18 ay arası, 2-3 yaş arası ve 5-6 yaş arasında gelişim testi yaptırmaları önerilir. Eğer ilk değerlendirme sonucu şüpheli ise ya da risk altındaki bir bebekte yapıldıysa görüşme aralıkları sıklaştırılmalıdır.

Denver II testi ile Türkiye’de yapılan çalışmalar 5-6 yaş grubunda sosyoekonomik durumun ince motor ve dil alanlarında daha belirgin olmak üzere gelişimi etkilediğini ortaya koymuştur. Sosyoekonomik sorunları olan çocukların test sonuçlarının düşük çıkması hâlinde okul öncesinde gerekli destek verildiğinde sınıf düzeyine uyum sağlamasını kolaylaşmaktadır. Denver II testi okul öncesi öğretmenlerine ve aynı zamanda psikolojik danışma ve rehberlik uzmanlarına büyük kolaylık sağlamıştır.

Denver II Testi sahada şu üç alanda kullanılmaktadır:

Klinik değerlendirme: Herhangi bir belirti göstermeyen sağlıklı çocuklarda ya da bazı belirtilerinden kuşku edilen 0-6 yaş grubu çocuklarda tarama testi olarak kullanılmalıdır. Testin belirli aralıklarla (örneğin yılda bir) uygulanması gereklidir. Ayrıca anne-babaya çocuk gelişimi konusunda bilgi verebilmek için uygun bir ortam oluşturur. Hem ebeveynlere hem de çocuk gelişimi konusundaki uzmanlara çocukları tanıma ve onlara yönelik etkinlikleri gerçekleştirmede yardımcı olur.

Özel Eğitim: Özel eğitime başlatılan çocuklara uygulanan eğitim programlarının olumlu ya da olumsuz etkilerinin izlenmesine yardımcı olur.

Okul Öncesi Kurumları: Okul öncesin eğitime başlayan çocuğun beceri düzeyinin ve gelişiminin belirlenmesi ve karşılaşılabilecek bir sorunda doktora/hastaneye yönlendirme amaçlı kullanılabilir. Aileye bilgi vermede ve eğitim programını oluşturmada yararlı olur.

“Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı” (GEÇDA) çocukların gelişimlerini ayrıntılı olarak değerlendirebilecek bir araçtır.

Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA)

GEÇDA, 0–72 ay Türk çocuklarının gelişimlerini ayrıntılı olarak değerlendirebilecek bir araçtır. Eğitim ortamlarının düzenlenmesinde ve çocuklardaki gelişimsel geriliklerin tanınmasında kullanılabilecek bir değerlendirme aracıdır.

Türkiye’de çocukların gelişim özelliklerini belirleyebilecek, tüm gelişim alanlarında ayrıntılı olarak değerlendirebilecek sayıda madde içermektedir. Çocuğu oyun ortamında gözlemlemeye dayanması, uygulamanın kolay olması, değerlendirmenin kolaylığı aracın önemini artırmaktadır.

GEÇDA, Psikomotor (73 madde), Bilişsel (60 madde), Dil (60 madde), Sosyal-Duygusal Gelişim (56 madde) olmak üzere dört alt test ve 249 maddeden oluşmaktadır. Öz bakım becerilerine ilişkin maddeler ise sosyal-duygusal gelişim alt testinde yer almaktadır.

GEÇDA’nın yaş aralıklarının belirlenmesinde, gelişim dönemlerine göre gelişim hızlarının farklılaşması dikkate alınarak yirmi bir alt yaş aralığı kullanılmıştır.

- 1–12 aylar arası birer aylık,
- 13–24 aylar arası üçer aylık,
- 25–36 aylar arası altışar aylık,
- 37–72 aylar arası ise on ikişer aylık periyotlar halinde düzenlenmiştir.

GEÇDA standart bir Materyal Seti, El Kitabı, GEÇDA Formu ve Bilgi Formu kullanılarak uygulanmaktadır.

Araç ilk on beş gününü doldurmuş olan bebeklerden başlayarak yetmiş ikinci ayın sonuna kadar olan tüm çocuklara uygulanmaktadır. Özel gereksinimli çocukları daha ileri değerlendirmelere sevk etmek için de kullanılabilir.

GEÇDA Testi Nerelerde Kullanılır?

- Rehberlik araştırma merkezlerinde
- Özel eğitim merkezlerinde
- Okul öncesi eğitim kurumlarında,
- Hastanelerin çocuk sağlığı ve hastalıkları bölümlerinde,
- Ana-çocuk sağlığı merkezlerinde,
- Çeşitli kurum ve kuruluşların gelişim takip birimlerinde kullanılabilir.

(<http://www.kimpsikoloji.com/psikolojik-test/gelisim-testleri/gecda-gazi-erken-cocukluk-degerlendirme-araci/>)

Resim 3. http://1.bp.blogspot.com/-3-i78dh7m1c/UlrYfnWDU_I/AAAAAAAAADEM/uL3CIR3wc-s/s1600/DSCF4749.JPG

Ankara Gelişim
Tarama Envanteri
(AGTE) 0-6 yaş
arasındaki çocukların
gelişimsel açıdan
değerlendirilebilmesi
amacıyla uygulanan
bir envanterdir.

AGTE, gelişimsel
gecikme ve düzensizlik
gösterme açısından risk
altında olduğu
düşünülen bebek ve
çocukların erken
dönemde tanınması ve
gerekli önlemlerin
alınabilmesine de
olanak sağlar.

Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE)

0-6 yaş arasındaki çocukların dilsel, bilişsel, ince ve kaba motor becerileri, sosyal beceri ve öz bakım becerilerini değerlendirmek amacı ile anneden, aileden veya çocukla ilgili kişilerden alınan bilgiler, çocuğa sorulan sorular, yaptırılan değerlendirmeler ve psikolojik danışmanın, psikoloğun da gözlemleri doğrultusunda yapılan bir gelişim değerlendirme testidir.

Test, çocuğun gelişim alanlarında takvim yaşına göre ne kadar geri ya da ileri olduğunu ayrıntılı olarak söyleyebilme olanağı verir.

Gelişimsel gecikmeler ve risk altında olduğu düşünülen bebek ve çocukların erken tanınmasına ve önlemlerin alınabilmesine olanak sağlayan bir testtir.

Çocukların, 0-3 aydan başlayarak, 48-72 aya kadar aylık olarak dil, küçük ve büyük kas gelişimi, zihinsel beceriler, sosyal gelişim, öz bakım becerileri tek tek incelenip gözlenerek puanlanır. Bu değerlendirme anne-baba ve çocuğun bir arada olduğu bir ortamda yapılırsa daha sağlıklı olur.

Anne-babaya yöneltilen soruların yanı sıra çocuk da aynı zamanda gözlem altına alınmaktadır. Adım adım çocuğun sahip olduğu her beceri değerlendirmeye tabi tutulur.

Çevre koşullarının çocukların gelişimlerini etkileyebileceği göz önüne alınarak envanterin gelişimsel gecikme riski taşıyabilecek alt sosyoekonomik düzey çocuklarına uygun olarak geliştirilmesine özen gösterilmiştir.

AGTE, anneler dışında babalar, bakıcılar ve öğretmenler tarafından da yanıtlanabilir. Ancak, okul veya kurumlarda uygulandığında bilgi veren kişinin çocukla olan ilişkisinin niteliğinin bilinmesi önemlidir.

Envanter “Evet, Hayır, Bilmiyorum” şeklinde yanıtlanan 154 maddeden oluşmuştur. Sorular gelişimin farklı, ancak birbiriyle ilişkili alanlarını (Dil-Bilişsel, İnce Motor, Kaba-Motor, Sosyal Beceri-Öz bakım) temsil edebilecek biçimde düzenlenmiştir.

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN DUYGUSAL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Duygusal Gelişim

Duygusal gelişimin ilkökul çağındaki yıllarda (60-72 aylık) çocuklar kendini kontrol edebilmeye başlarlar. Bu dönemde yaşadığı bazı hayal kırıklıklarının üstesinden gelebilirler. Durumlar karşısında esnek olmaya ve alternatifleri kabul etmeye başlarlar. Özellikle sürprizlerden ve beklenmedik uyarılardan hoşlanırlar. Bu zaman diliminde çocukların duyguların açık bir dille ifade edilmesi, duygusal gelişim açısından önemlidir. Çevrelerinde hep birilerinin olmasını isterler. Bu nedenle karanlıktan, yalnız kalmaktan ve garip, bilinmeyen ortamlardan korkarlar. Bu dönemler ilk çocukluk çağı olarak ifade edilir. Bu gelişim evresi, kıskançlık duygularının beslendiği bir çağdır. Çocuk sevildiğinden emin olmak ister.

60-72 aylık çocuklar kendini kontrol edebilmeye başlar, yaşadığı bazı hayal kırıklıklarının üstesinden gelebilir. Olaylar karşısında esnek olmaya ve alternatifleri kabul etmeye başlarlar.

Öfke de bu dönemde sık rastlanan bir heyecan türüdür. Çocuk, öfkelenince dikkati üzerine çekebileceğini ve istediğinin yapılacağını öğrenerek bu tepkiyi kullanmaya başlar. İstedikini elde edemeyen çocuk tepinerek, ağlayarak, kırıp dökerek öfkesini dışa vurur.

Resim 4.

http://www.ankukolej.k12.tr/fls/img/20131003102333_03b890602bbc9bf4276db648c7b6f81802.JPG

60-72 aylık çocukların genel duygusal gelişim özellikleri aşağıdaki şekilde ifade edilebilir:

60-72 aylık çocuklar Arkadaşları gibi olmak isterler. Arkadaşlar, düşüncelerini, davranışlarını etkilerler.

- Toplum içinde kendisinden beklenen uygun davranışları gösterir.
- Ailesine, okula ve topluma uyumu belirginleşmiştir.
- İş birliğine dayanan kooperatif oyunlara katılır. Grup kurallarına uyar.
- Kızgınlık, mutluluk, sevgi gibi duygularını belli eder.
- Başkalarının duygularını anlar.
- Kendine güven duyar.
- Empatik anlayış gelişmeye başlar.
- Erkek çocuklar babayla; kız çocuklar anneye özdeşim kurar.
- Yetişkinleri memnun etmekten hoşlanır.
- Kendisini ifade etmede özgün yollar kullanır.
- Yaptığı işin görülüp beğenilmesini ister.
- Duygularını kontrol etmeyi büyük ölçüde başarır.
- Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.
- Kendi cinsiyetinden memnuniyet duyar.
- Hayalinde canlandırdığı şeylerden, karanlık, hırsız ve kaybolma korkusu devam eder
- Arkadaş tercihi belirgindir. Kendi arkadaşlarını kendisi seçer.
- Duygusal durumunu ifade etmede dramatik oyunu ve çeşitli araçları kullanır.(<http://www.paradoksdanismanlik.com/?Syf=26&Syz=81984>)(http://www.anaokul.nds.k12.tr/IMG/pdf/GS_Rehberlik_Servisi_Bulteni_No_2-2.pdf)

60-72 aylık çocuklar arkadaşları gibi olmak isterler. Arkadaşları, düşüncelerini, davranışlarını etkilerler. Diğer ailelerin farklı değerleri ve düşünceleri olduğunu öğrendiklerinde bu bilgiyi bazı şeyleri evde isteyerek denerler. Örneğin, yasak TV programlarını izlemek, kendi evlerinde izin verilmeyen yiyecekleri yiyebilmek için gibi...

Öte yandan bu dönemde çocuklar arkadaşlarını da mutlu etmeye çalışırlar. 4 yaşındakiler için arkadaşlarının farklı davranışları, değerleri, yaşam biçimi onun davranışının belirleyicisidir. Arkadaşlarını evlerine davet ederler- ailesini, eşyalarını, evlerini görmeleri için. Onları mutlu etmeye ve buna uygun yeni davranışlar sergilemeye başlarlar.

Gerçekle, hayallerini birbirinden ayırt edebilirler. İkisi arasında gidip gelirler ancak 3 yaştaki gibi kafaları karışmaz. Dans etmekten şarkı söylemekten ve oynamaktan hoşlanmaya başlarlar. Kurallara daha fazla uyarlar. Bazen kendilerine dönük istekleri olur, bazen de iş birlikçi olurlar.

4 yaşında beklenmedik duygusal tepkileri kontrol altına alabilmektedirler. Karşı gelme, itiraz duygularını kontrol edebilmede hâlâ güçlük çekmektedirler. 5 yaşına yaklaşırken çocuklar basit bir ahlak duygusuna sahiptirler. İyi ve kötü kavramlarını keşfetmeye çalışırlar.

Anne-babayı memnun etmek için ve cezadan kaçmak için katı bir şekilde kurallara uyarlar. Sonuçlar her şeyden daha önemlidir. Değerli bir şeyi kırdıklarında kendilerinin kötü olduğunu düşünürler (kaza bile olsa). Kaza ile kötü davranış arasındaki farkı anlamalarına yardımcı olunması gerekir.

Aile kurallarına uymayabilirler, anne veya bakıcılarını rahatsız etmek için kötü davranabilirler, kaba konuşabilirler. Kötü davranışlar, küçük yaşlardaki sınırları test etmeden farklı olarak bu dönemde bilinçli yapılır. Bu değişimlere rağmen, çocuklar anne veya kendilerine bakan kişiyi memnun etmeye çalışırlar. Bunu yapmak için belli şeyleri yapmaları gerektiğini belli şekilde davranmaları gerektiğini bilirler.

Çocuğun duygusal gelişimi için;

Okuldaki etkinliklere katılımını destekleyin.

Akranlarıyla oynamasına ve paylaşımlarda bulunmasına fırsatlar verin.

Vücuduyla ilgili, bebeklerin nasıl olduğu ile ilgili sorularına anlayacağı, şekilde yanıtlar verin.

Olumlu davranışlarını takdir edin, böylece bu davranışlar kalıcı olacaktır.

Günlük yaşadıklarını, duygu ve düşüncelerini paylaşmasına fırsat verin.

Süper kahramanlarla ilgili oyunlar oynayın. Şapkalar, kostümler maskeleri kullanın. Süper kahramanlarla ilgili konuşun. Görsel malzemelerden de yararlanabilirsiniz.

Onların gerçek olmadığını ve kavgalarının birer oyun olduğunu söyleyin. Vurmadan kırmadan kavga ediyormuş gibi yapmalarını isteyin.

Filmlerdeki oyuncuların da böyle davrandıklarını söyleyin.

Kostümleri çıkardıklarında kendileri olacaklarını söyleyin.

Arkadaşlarını sık sık eve davet etmelerine izin verin.

Gerek ebeveynlerin gerekse formal anlamdaki eğitimcilerin yukarıdaki bu özelliklerin dikkate alması ile çocukların sağlıklı duygusal gelişimlerini geçirmelerinde katkıda bulunabilecektir.

Tartışma

- Duygusal gelişimle ilgili araç, gereç ve kontrol listelerini tartışınız.

Ödev

- Bir ana sınıfı veya anaokuluna giderek çocukları tanıma teknikleriyle ilgili yapılan çalışmaları inceleyiniz.

Özet

- Çocuk gelişiminde duygusal gelişim önemli bir yer tutar. Bebek bazı duygusal davranış biçimleriyle birlikte dünyaya gelmez. Tutumlar ve duygular zamanla oluşur ve kazanılır. Çocukların heyecanları konusunda yapılan çalışmalar, onlardaki duygusal gelişimin hem olgunlaşma, hem de öğrenme sonucu oluştuğunu, bunlardan hiçbirinin tek başına etkili olmadığını ortaya koymaktadır. Duygusal gelişimin süreçlerini ölçebilecek araç ve gereçlerin bilinmesinin önemi büyüktür. İlgililer için hazırlanmış olan kontrol listeleri de ilgili herkesin çocuğun gelişimini takip etme açısından önemi büyüktür.
- Bireyin duygusal gelişimi sosyal gelişimi ile yakından ilişkilidir. gerçekleşir. Duygusal gelişim bireyin gözlenebilen gelişim alanıdır. Duygusal gelişim dışarıdan da gözlenebilen ve objektif kriterlerle ölçülebilen niteliksel bölümüdür. Bu konuda geliştirilmiş olan “Denver Gelişimsel Tarama Testi”, “Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı”(GEÇDA), “Ankara Gelişimsel Tarama Envanteri (AGTE)”, “Gelişimsel Kontrol Listesi” duygusal gelişimi takip etme açısından en önemli tanıma araçlarıdır,
- Duygusal gelişimi etkileyen faktörlerin bilinmesi; geliştirici çalışmalar ve uygun davranışlar gösterme açısından önemlidir.
- Duygusal gelişimin diğer gelişim alanlarıyla ilişkisinin bilinmesi hangi gelişim alanına yapılan geliştirici katkıların çocuğun duygusal gelişimine ne gibi katkılar sağlayacağını bilinmesini ortaya koyabilecektir.

Değerlendirme sorularını sistemde ilgili ünite başlığı altında yer alan “bölüm sonu testi” bölümünde etkileşimli olarak cevaplayabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi duygusal gelişimi takip etme araçlarından değildir?

- a) Denver Gelişimsel Tarama Testi
- b) Duygusal Zekâ Testi
- c) Gelişimsel Kontrol Listesi
- d) Ankara Gelişim Tarama Envanteri
- e) Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı

2. Aşağıdakilerden hangisi çocukların duygusal gelişimine uygun araç gereçlerden değildir?

- a) Diş kaşıma halkaları
- b) Yapboz oyuncakları
- c) Küçük ev hayvanları
- d) Abaküs
- e) Parmak boyası

3. Duygusal gelişimi takip etmede kullanılan Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE) için aşağıdakilerden hangisi doğru bir ifade değildir?

- a) Çocuğun gelişim alanlarında takvim yaşına göre ne kadar geri ya da ileri olduğunu ayrıntılı olarak söyleyebilme olanağı verir.
- b) Gelişimsel gecikmeler ve risk altında olduğu düşünülen bebek ve çocukların erken tanınmasına ve önlemlerin alınabilmesine olanak sağlayan bir testtir.
- c) Anne-babaya yöneltilen soruların yanı sıra çocuk da aynı zamanda gözlem altına alınmaktadır.
- d) Envanter, gelişimsel gecikme riski taşıyabilecek sosyoekonomik düzeyi yüksek olan çocuklara uygun olarak geliştirilmiştir.
- e) Adım adım çocuğun sahip olduğu her beceri değerlendirmeye tabi tutulur.

4. “Denver II Gelişimsel Tarama Testi” hangi alanda kullanılmaktadır?

- a) Rehberlik araştırma merkezlerinde
- b) Klinik değerlendirme
- c) Ana-çocuk sağlığı merkezlerinde
- d) Hastanelerin çocuk sağlığı ve hastalıkları bölümlerinde,
- e) Çeşitli kurum ve kuruluşların gelişim takip birimlerinde

5. Sağlıklı görünümdeki çocuklarda olası gelişimsel sorunları saptamak amacı ile duygusal gelişimi takip etmede kullanılan araç hangisidir?

- a) Denver Gelişimsel Tarama Testi
- b) Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı
- c) Bayley Gelişim Testi

- d) Ankara Gelişimsel Tarama Envanteri
- e) Gelişimsel Kontrol Listesi

6. Hangisi “Denver II Gelişimsel Tarama Testi” ile ilgili yanlış bir ifadedir?
- a) 0-6 yaş çocuklarının gelişimsel değerlendirilmesinde kullanılır.
 - b) Denver II Gelişimsel Tarama Testi Türkiye’de kullanılmamaktadır.
 - c) Sağlıklı gözüken çocukları sorunları yönünden taraması sağlar.
 - d) Gelişimsel gerilik olduğundan kuşku edilen işlevleri nesnel şekilde saptama olanağı verir.
 - e) Riskli bebekleri izlemede kullanılabilir.

7. Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA) Testi nerede kullanılmaz?

- a) Okul öncesi eğitim kurumlarında
- b) Hastanelerin çocuk sağlığı ve hastalıkları bölümlerinde,
- c) Ana-çocuk sağlığı merkezlerinde
- d) Mesleki rehberlikte
- e) Rehberlik araştırma merkezlerinde

8. “Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE)” hangisi söylenemez?

- a) AGTE ile çocuğun zeka düzeyi belirlenir.
- b) AGTE, 0-6 yaş bebek ve çocukların şu andaki gelişimini annelerden alınan bilgiler doğrultusunda değerlendirmektedir.
- c) Bu envanter, anneler dışında babalar, bakıcılar ve öğretmenler tarafından da cevaplanabilir.
- d) Envanter, gelişimsel gecikme ve düzensizlik gösterme açısından risk altında olduğu düşünülen bebek ve çocukların erken dönemde tanınmasını sağlar.
- e) Envanter “Evet, Hayır, Bilmiyorum” şeklinde yanıtlanan 154 maddeden oluşmuştur.

9. Aşağıdakilerden hangisi “Gelişim Kontrol Listeleri” için söylenemez?

- a) Bu araçlar okul programının belirlenmesinde rehberlik eder.
- b) Çocuklar hakkında karar verme sürecinde etiketlemeye varan sonuçlarından kaçınmak gerekir.
- c) Gelişim Kontrol Listelerini sadece psikologlar kullanabilir.
- d) Çocukların zayıf ve güçlü yönlerini gösterir.
- e) Bazı özel becerilerin ve yeteneklerin ortaya çıkmasında da önemli ipuçları verir.

10. Gelişim ile ilgili kontrol listeleri için hangisi söylenemez?

- a) Çocuğa daha bilinçli yaklaşılmaya yardımcı olur.
- b) Gelişimle ilgili kontrol listeleri çocuğun tüm gelişim alanları için kullanılabilir.
- c) Anne-babalara önemli mesajlar verir.

- d) Kontrol listelerinin amacı öğrencileri etiketlemek olmalıdır.
- e) Geliştirici çalışmalar yapma olanağı sağlar.

Cevap Anahtarı

1.B, 2.D, 3.D, 4.B, 5.A, 6.B, 7.D, 8.A, 9.C, 10.D

YARARLANILAN VE BAŞVURULABİLECEK DİĞER KAYNAKLAR

- Ada, Ş. (2004). Okul öncesi Ders Araçları Yapımı. Erzurum: Genç Ofset Matbaacılık.
- Başaran, İ. E. (1974). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Yargıçoğlu Matbaası.
- Başer, E. (1997). Futbolda Psikoloji ve Başarı. İstanbul:Yayınevi Yayıncılık.
(<http://www.onceokuloncesi.com/geli-im-kontrol-listeleri-3-4-ya-t65902.html>).
(<http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/ozelegitimdeplan.pdf>).
- (<http://www.paradoksdanismanlik.com/?Syf=26&Syz=81984>)
- (http://www.anaokul.nds.k12.tr/IMG/pdf/GS_Rehberlik_Servisi_Bulteni_No_2-2.pdf)
- (<http://www.kimpsikoloji.com/psikolojik-test/gelisim-testleri/gecda-gazi-erken-cocukluk-degerlendirme-araci/>).
- MEGEP (2007). Duygusal Gelişim. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü “Okul Öncesi Eğitim Programı” , Ankara, 2006
- Sağlam, M. (2005). Özel Öğretim Yöntemleri. 3. Baskı. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Tanaydı, Z; Demiral, Ö . (1990). Çocukları Tanıma Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: Ü.M.E.F Yayınları.